

Nr 150

Av herr Mattsson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag för studieförbund.

(Lika lydande med motion nr 100 i Första kammaren)

Det kan konstateras att studiecirkelverksamheten undan för undan når allt fler människor i vårt land. På många platser har den fått en sådan omfattning att den inte längre kan skötas av frivilliga funktionärer som åtar sig arbetsuppgifterna under sin fritid. Självfallet görs beundransvärt många insatser för en ringa eller ingen ersättning av studieorganisatörer och studieledare, och det torde finnas anledning att tro att detta kommer att ske även framdeles. Men vid sidan av dessa frivilliga insatser måste, om verksamheten skall kunna drivas på ett kvalitetsfrämjande sätt, arbetsinsatserna kompletteras med arvodesbetald och deltidsanställd personal. Ute i distrikten (länen) behöver heltidsanställas distriktsorganisatörer och på större platser därjämte lokala instruktörer. I och med att det blir fråga om att hel- eller deltidsanställa personal är det ur samhällets synvinkel av stor betydelse att de anställda är väl utbildade och kan sköta verksamheten. Man erhåller därmed garanti för att de statsmedel som läggs på verksamheten utnyttjas på bästa sätt. Ett par studieförbund har sedan ett par år tillbaka haft särskild utbildning för blivande distriktsstudieledare. Detta är emellertid kostsamt, men visar studieförbundens ambitioner.

I de petita som skolöverstyrelsen avgivit i samband med sina anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 har framförts bl. a. följande: »Den påtagliga strävan mot kvalitetsförbättring, som kommit till synes under senare år, kräver också den ständigt ökade insatsen från studieförbundets sida. Det studiematerial i form av brevkurser och kursböcker som studieförbunden utger för cirklar har på senare tid rönt ett visst intresse även från det allmänna skolväsendets sida.» Även om detta i och för sig är glädjande, är dock att märka att mera av pedagogisk bearbetning av studiematerialet vore önskvärt. Sådan bearbetning är nämligen ett viktigt moment i det kvalitetsfrämjande arbetet. De ekonomiska resurserna för dylikt arbete är emellertid inte tillräckliga för närvarande.

Flertalet cirkelledare inom de olika studieförbunden saknar alltför metodisk utbildning. Studieförbunden önskar bygga ut utbildningen av cirkelledare, eftersom det har stor betydelse för kvalitetshöjningen i arbetet. Dess strävan för kvalitetshöjning är i stor utsträckning en fråga om huru-

vida handledarutbildningen kan byggas ut. Sådan utbildningsverksamhet är emellertid kostsam, och dessutom måste förbunden, om allt större antal handledare skall kunna nås, starkt decentralisera denna kursverksamhet. Detta medför behov av ökat antal instruktörer som kan medverka vid lokala kurser. Utbildning av sådana instruktörer har inte kunnat ske, vilket måste beklagas, då den bästa garantien för ett gott kvalitetsarbete är att handledarna har god utbildning. Ökade ekonomiska resurser för studieförbunden måste emellertid till för att dylik utbildning skall kunna ske.

Enligt skolöverstyrelsens uppgifter planerar studieförbunden en verksamhet som för budgetåret 1962/63 kommer att kosta 12 miljoner kronor. För denna verksamhet söker förbunden i linje med 1944 års folkbildnings-sakkunnigas rekommendationer erhålla 50 % d. v. s. 6 miljoner i statsbidrag. Skolöverstyrelsen anför i sammanhanget följande: »Som jämförelse kan erinras om att den centrala statsbidragsberättigade verksamheten budgetåret 1960/61 kostade 9 719 000 kronor och att statsbidraget för dessa ändamål uppgick till 2 525 000 kronor. Av dessa siffror från budgetåret 1960/61 kan också utläsas, att blott 26 % av kostnaderna täckes med statsbidrag. Ett fasthållande vid nuvarande anslagsbelopp skulle medföra att den statliga andelen procentuellt sett ytterligare minskar.» Studieförbunden skulle sålunda enligt dessa beräkningar endast erhålla obetydligt mer än hälften av vad som förutsatts av 1944 års folkbildningssakkunniga.

I statsverkspropositionen har ecklesiastikministern föreslagit en uppräknig av anslaget med 200 000 kronor. I själva verket innebär detta inte någon reell ökning av det statliga bidraget, ty genom ökade löner, ökade porto- och telefonkostnader, högre omsättningsskatt etc. kommer anslagsökningen att förbrukas av stigande omkostnader. Med hänsyn till vad som ovan anförts om de ökade behoven och med hänsyn till förbundens ökade insatser får den föreslagna höjningen anses som helt otillfredsställande. Skall förbunden kunna klara de uppgifter som de är satta att lösa och samtidigt öka kvaliteten på sitt omfattande arbete, måste anslagen till deras verksamhet höjas avsevärt. I de remissvar som olika instanser har levererat i samband med 1960 års folkbildningssakkunnigas förslag och äskanden framgår tydligt att stora behov föreligger. Man är enig om att de uppräknig som 1960 års folkbildningsutredning förordat, vilka totalt rör sig om cirka 3 miljoner kronor, är tilltagna i underkant. I avvaktan på statsmakternas ställningstaganden till antydda förslag är det otillfredsställande att inte redan nästa budgetår öka anslaget till studieförbunden mera än vad ökade omkostnader innebär.

Skall det kulturella framåtskridandet fortsätta, behöver det fria och frivilliga folkbildningsarbetet sådana arbetsbetingelser att en utveckling där kan ske såväl numerärt som kvalitativt. Det är mycket viktigt, att man i ett samhälle där fritiden ökar och de personliga påfrestningarna stiger ger individerna de andliga resurser som krävs för att på ett fruktbart sätt

utnyttja den ökade fritiden och de nya möjligheter den ger till utvecklad personlighet och mognad. Frivilligt studie- och bildningsarbete spelar härvidlag en stor roll.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte

a. till Bidrag för studieförbund för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 3 745 000 kronor, samt

b. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att behovet av ökade bidrag till studieförbund särskilt måtte uppmärksammas vid upprättande av förslag till stat för budgetåret 1963/64, i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 24 januari 1962

Lennart Mattsson

Robert G. Johansson

Johannes Antonsson

i Dockered

Einar Gustafsson

Karl G. H. Boo

Jan-Ivan Nilsson

i Kärby

i Tvärålund

Anders Dahlgren

Einar Larsson

i Borrbý